

7458
a

7458

Makau
prisvetu
sharut

vera vrujem
utebe prim

ullu frane

telen sananel

Falyan

flama

P
nu

H. N.

Erklärung

...

...

...

...

Jakob Petersen

Jakob Petersen

1867

VEZHNA
P R A T I K A
O D
GOSPODARSTVA,

v' kateri je najti:
KOKU V' SAKI HISCHNI
GOSPODAR

Svoje hishne rezki s' nuzam oberniti
te flabe leta previditi, tem naprei stojce
zhim nadlugam nasproti priti, inu ta
perhodni zhas po tih sedem Planetov
bode soditi mogel.

H' temo je perstavleno enu tenku
PODVUZHENJE,

Kar od Mesza do Mesza skus zelu
letu per enimu hishvanju je po-
trebnu sturiti

Vun-danu od ANTONA BRESNIKA
Beneficiata v' Shavzi.

V - M A R B U R G I
Se naide per Josephu Martinu
Merzinger; Bukvarju.

Pritiskana pri Fr. Schützi.

IN=050029558

PREDGOVOR.

Kir enmo hisnimo Gospodarju je na temu velikuleshozhe, de on ve, kai sa enu vreme perhodni Letu bode, namerzh, al merslu, al gorku, al suhu, al mokru? koku dougo Spomlad, koku hitru pak bode Jesen mersla. To se fizar v' Praktikah usaki letu spruti naide, al sa naprei ne. Skus dougu samerkuvaine se je tolkain snaidlu, de usake 7. Let, zhe ne vse, toku vender vezhi Tail se je glih snaislu, to pa bres zvizbla se more tem 7. Pldnetam perpifati, kateri uselei to ureme skus letu vishajo, inu eden teh P-agnetou uselei svoje letu spouni, inu temu, katiri sa nim pride, svoje vishajne zhesda. Leteh Planetov je 7. inu Leti so poversti pofiauleni. Ta prvi, inu nar ta vizshi je

1. Saturnus.
2. Jupiter.
3. Mars.
4. Sol. To Sonze.
5. Venus.
6. Mercurius.
7. od Luna, to Perste.

koker ti Planeti so sdei poversti postavljeni, toku tudi da eden temu drugimu ufaka Letu svoje vishaine zhes, pa ne ob novem Letu, koker te Pratique njih Letu sazhno, temezh ta 21. dan tega Mesza Shusza, kader Sonze v' Kosla stopi, satorej Sima ni ta prvi Tal tega Leta, temuzh ta sadni Tal; kader tedej Sonze v' Kosla grede, tazhals se Spomlad sazhne, potler pride Letu, Jensen, inu na sadne Sima, katera se v' Grudni na dan S. Tomasha sazhne, inu terpi do 21. tega Shushza tega perhodniga Leta.

Aku ozhes vedet, kaj sa ena Sima je bla v' Letu 1787. v' katerim Letu je VENUS vishar bil, toku te Sima nimash v' temu Letu, temezh v' temu poprejšnimu 1786 Letu iskati, v' katerim je SOL vishar bil, ravnu toku se tudi od tih drugih Planetov saftopi.

Ozhesh tedej vedeti ureme eniga Leta, toku moresh vedet, kaj sa en Planet v' temu Letu je vishar; H' temu zilu je tudi ena Tabla perloshena, kaj sa en Planet to Letu visha, inu ta Tabla se sazhne od Leta 1787. inu terpi sto Let noter 1787. Let, v' ti Tabli so perversti sapifsani Planeti, kateri ufaki Letu vishajo. Aku pa ozhesh vedeti, kaj sa enu ureme v' temu Letu, al tudi,

bode rodovitnu? al kaj sa enu shitu bode ratalu? al fallilu, toku poglei na Tablo, kaj sa en Planet visha to Letu, inu potem beri, kaj je per temu Planetu samerkanu, zhe glih vse sa en noht ne bode sadetu, toku gvif hnu ta vezhi Tal se bode toku snajdel; Vender Bogu v' sigamogozhnimu se nesme naprej pisati, aku on nafs sa volo nashin grehov strafati ozhe, to aku se sgodi, toku se sgodi zhes ta zill tega tem Planetam v' stvarjenu daniga Visharja, kateri, koker firmament, inu vse v' stvarjene rezhi, inu Elementi so v' njegovi oblasti.

V'semi perjatel to vezhno Pratico s' veselam gori, inu nuzei jo h' tvojimu pridu, kir od della tega grunta je tudi veliku nuzniga noter, inu prosi Boga v' sigamogozniga Stvarnika, iuu Obder-shenika vseh rezhi, de on s' svojim v'si-gamozhnim shegnam nafs vse, na dushi, inu na telesu na temu svetu poschegna, inu nebeshku krajlestvu dodeli.

Ta Tabla *kashe*, kaj sa eden Planet
vsaku Letu visha.

1787	Venus.	1814	Sol.
1788	Mercurius.	1815	Venus.
1789	Luna.	1816	Mercurius.
	Sept. I.	1817	Luna.
1790	Saturnus.		Sept. V.
1791	Jupiter.	1818	Saturnus.
1792	Mars.	1819	Jupiter.
1793	Sol.	1820	Mars.
1794	Venus.	1821	Sol.
1795	Mercurius.	1822	Venus.
1796	Luna.	1823	Mercurius.
	Sept. II.	1824	Luna.
1797	Saturnus.		Sept. VI.
1798	Jupiter.	1825	Saturnus.
1799	Mars.	1826	Jupiter.
1800	Sol.	1827	Mars.
1801	Venus.	1828	Sol.
1802	Mercurius.	1829	Venus.
1803	Luna.	1830	Mercurius.
	Sept. III.	1831	Luna.
1804	Saturnus.		Sept. V.
1805	Jupiter.	1832	Saturnus.
1806	Mars.	1833	Jupiter.
1807	Sol.	1834	Mars.
1808	Venus.	1835	Sol.
1809	Mercurius.	1836	Venus.
1810	Luna.	1837	Mercurius.
	Sept. IV.	1838	Luna.
1811	Saturnus.		Sept. VII.
1812	Jupiter.	1839	Saturnus.
1813	Mars.	1840	Jupiter.

1841	Mars.	1864	Venus:
1842	Sol.	1865	Mercurius.
1843	Venus.	1866	Luna.
1844	Mercurius.		Sept. XII.
1845	Luna.	1867	Saturnus.
	Sept. IX.	1868	Jupiter.
1846	Saturnus.	1869	Mars.
1847	Jupiter.	1870	Sol.
1848	Mars.	1871	Venus.
1849	Sol.	1872	Mercurius.
1850	Venus,	1873	Luna.
1851	Mercurius.		Sept. XIII.
1852	Luna.	1874	Saturnus.
	Sept. X.	1875	Jupiter.
1853	Saturnus.	1876	Mars.
1854	Jupiter.	1877	Sol.
1855	Mars.	1878	Venus.
1856	Sol.	1879	Mercurius.
	Venus.	1880	Luna.
	Mercurius.		Sept. XIV.
	Luna.	1881	Saturnus.
	Sept. XI.	1882	Jupiter.
	Saturnus.	1883	Mars.
	Jupiter.	1884	Sol.
	Mars.	1885	Venus.
	Sol.	1886	Mercurius.
		1887	Luna.

1. Saturnus.

J med Planetmi ta prvi, inu nar ta v'kshi, je enjave, blede satbe, temne luzhi, ta je nar reshei vidi med drugimi, dalej je od Sonza dopolni svoj tek mersle nature, inu en moshki, klavani, polvetni, inu poreden Planet, kateri je zblouetki naturi sovrashen, inu pohalsen v' svo stare ludi, bo'shte, dedeze, dedeze, hmete, inu teri globuku mislijo, poula

Zelu Letu v' kupej usetis

Je merslu, inu mokru, ato je ob gvishnih zhalih saba, post

20

vender vezhkrať deshevni, satorej
je vselej enu merslu in neprijet-
nu Letu.

Spomlad.

Je vsá suha, inu do velkiga Travn
na velki mras, de, aku lih v. ma-
lim Travni od sashetka se enu stal
gorku kashe, toku vend. prezej
super mras pride, inu rpi do vel-
kiga Travná. wermu so lepi
dnovi. mersle nozhi, inu velka suf-
na, aku lih v. zhassih deshshi, so
tudi shkodlive slane skus velki
Travn, pa tem se kashe enu mal-
lega, inu gorku zeme, s' deshám
mefhanu; trava, inu rosbe s' bo-
no posnu vidit dalle.

Po Leti.

rslu, vednu deshovnu, inu
do nerodovitnu, vender maliga
zavana je vezh, koker pol gor-
ciga inu lepiga, sizer pa smeran
mokru, viharji, inu nagel desh.

Je-

Jesen.

Je tudi mersla, inu prov možirna, smersuje sa zaita, inu super pridejo hude vremena; hader poloviza Kimovza pretezhe, se sazhné velki mras, Listovgnoj je moker inu gorák.

Sima.

Se sazhné ta 21 dan Grudna, inu terpí do 21. dneva Shushza tega perhodniga Leta. Je od konza mokra, veliki deshja, inu velke povodni. Pruti S. Lucie smersuje s' velikim snegam, inu mrasam kateri vezhkrat terpí noter do mliga Travna.

Satorej se more s'kermo sa vino dobru previdit, slasti, kateri Ovze jimajo, kir to Simo se ne morjo nizh sunej pasti, inu toku tudi s' dervámi.

Spomladanska Sedov.

S'letó se ni protreba pofiliti, ki Spomlad je mersla, inu pred roshnim Zvetam je malu stanovitne gorkúte.

Shozhiva: koker grafheza, lezha, grah, fshóv, inu da druga Shozhiva jima na puste grunte seana biti, de sa volo mozhe negnive, inu na podzvita. Jezhmen lobru rata, al teshku savolo desh a se damu spravi. inu savolo tega pojde veliku shita napoli fshkodi. Len, inu konople bode vse forte. Sejle bode glavatu, pa mozlinu gnillu. Repe bo dosti, sa senú je srednu Letu, al ahtej se, de ga v'nalimu Serpanju damu spravish, potler je sabstojn. Otáve bode veliku, al teshku se bode sprovila, kateri shivino govejo pitajo, to nei passejo. Previdi se s' flamo, inu s' mervo sa to, inu perhodnu Letu, sakaj sa tema dvema Letama, bodo dva Leta od Marsa, inu Sola

vishana, v'katerih bode malu se-
ná, jezhmena, inu ovfa.

Simska Setov.

Je je prezéj malu, inu temo spom-
ladanskimo se nesme perglihat; Le-
ta, inu spomladanski perdevk no-
ter spraviti se nesme noben dan sa-
muditi, de na Poli ne srafhe al
segniye.

Jefenska Sctov.

Psheníza inu Ersh more sa zai-
ta vsijána biti, sakaj grosnu pozha-
su rase, akulih smeram deshúje,
inu tudi nimajo ovzhe, ne Jefen,
ne po Simi gori pafsene biti.

Sadje.

Rata dobru, Hrushke, Zheshple
obilnu.

Hmel.

Kir ga nuzajo, ga je malu, pa dobre

V i n u.

Spomlat se prov pokashe, vender ga bo malu, kir v' zvetji doli pade, nej ga bode veliku, al malu, vender prov neforí, inu ni drusiga, koker ena kiska pijazha. Perzatju tergei, fizer bode smersnilu. Sazaita pa nepolagei terd, (tertd polagat se pravi, to flamo, viterze, inu korenine porelati, te terte fame doli na semlo padejo) aku lih perzajtu v' Kimovzi smersúje, vender bode hitru talu, inu ne smersuje do srede Grudna. Satorej zhe hitru poloshísh, bode gnillu, inu terta od mokrote shkodo terpella.

Vetrovi, nagli deshi, inu germenje.

V'temo Letu bodo dvakrat, al trikrat veliki vetrovi, desh, inu nalívi, pa né veliku bliskanja, inu trefska, vender nekateri vezhe tal spomlad s' nevarno tozho.

Shkod-

Shkodlive posemelske stvari.

Veliku kash, inu krot, po simi veliku mish, shita nebodo moláve, koker v' drugih Planetih, kir po Simi savolo velikiga mrasa pomerjo.

Ribb.

Postervi nebode tolkain, koker fizer, vender sa eno potrebo: Ribb skus Letu jih bode prezej, Jeseñ en malu vezh, al tudi ne zhes fillo.

Bolesni.

H' poletnimu konzu, koker tudi Jeseñ bode veliku bolesen, inu nevarne, katere so skorej glih eni kugi, erdezha, bella grisha, kashel, mertvashke merselze, terga ne po vudih, garje, boshii shlag, vratne bolezhine, inu druge bolesni, katere od mer jih flussov, ali mokróte sèm pridajo.

NB. Kaj sa enu vreme po vsakimu Meszu od dne do dne po tem

Pla-

Planetam bode, je nepotrebnu sem staviti, kir to se vsaku Letu v' teh Pratikah najde, katere ravnu, koker ta, bodejo po vishajnu teh Planetov narjene, inu to je sastopit od teh drugeh 6. Planetov.

2. Jupiter.

Je ta pervi nar blishnisthi Planet sa Saturnusam, velki, lep, inu zhist, spolni svoj tek v' 12. Leteh enkrat, je gorák, moker, srednu jasen, zhloveshki, moshki Planet, sturri lepe, bele, inu prov glihovne ludí, dobriga serzá, inu serzhnoustne, sastopne, v' svoim djainu, inu srezhne; pomeni offert, bogastvu, hvalo, otroke, Kardinale, Shkofe, Prelate, inu vissoke Gospode.

Zelu L^{sk}u v'kupei vsetu.

Je bel mokru, koker suhu, kir pa Saturnus, kateri je pred njim vishar bil, s' svojo dolgo Simo, inu

ve-

velikim mrasam delezh v' Spomlad ven seshe, bode en posnu Letu, (aku lih je Jupiter k' vsi rodovitnosti nagnen) toku, de ene tri tedne posnejše, koker druge Leta rasti sazhe.

Spomlad.

Je noter do velkiga Travna mersla, inu mokru, v' frede eni 10. al 12. dni en malu bolsi. V'zasih je pa tudi do konza mokra, inu mersla.

Po Leti.

Je od sazhetka merslu, inu mokru, v'fredi dobru, smeshanu s' velikim germejnem, pruti konza velka vrozhina. Aku v' temu Letu je enu sibu Poletje, al susha po Letu, kar se komej v' 28. Letah sgoti, toku bodesa naprei shitu dragu, shusha pa po Letu pride, aku v' Svizhanu, Shufzi, v' malim Travni, ali velikim Travni je Sonze merklenu

Je-

Jesen.

Je skus inu skus deshovna.

Sima.

Od sazhetka nekatere dni prov
merslu, inu veliku snega, h' kon-
zu dobru bres snega, vender ve-
liku vetra,

Spomladanska Setv.

Je enu dobru jezhenovu Letu,
ga veliku inu dobru rata, zhe ni
suhu po Letu, toku s' tem se prov
previdi, kir sa naprej z Leta
bode falilu. Grafhiza tudi dobru
rata, inu ta truga Sozhiva. Len,
inu konople so mejhene, pa dobre;
veliku Sená inu Otave, pa ne pov-
sot, ravnu toku Sejle inu Rępa;
dobru se s' senam, flamo, inu dru-
go kermo previdi, kir sa naprej
z Leta bode malu fraflu.

Simska Sejane.

Ne Jesen, ne Spomlad nimash
Ovze gori pasti, inu aku lih se Ovze

gori nepassejo, toku bode vender
posni frellu, akulih ta Planet Jupi-
ter j k' ufsi rodovitnosti nagnen,
vender ufsi Fruhti posnejshe, ko-
ker zer rasejo, inu forijo.

Jesenska Setv.

Akulih pozhasu se Sima perbli-
shue, je vender bolshe, de se per-
zaju useje, koker posnu, posebnu
pa Psheniza, favolo perhodne mer-
sk, suhe Spomladi, katera sa tem
prde; aku pa sejaine velku frasse,
ka le malu kedej fgodí, se snajo
gri Ovze pastí.

S a d ú.

Skorej nizh, malu zheshen, she-
loa nizh, vender en malu bukuze.

H m e l.

Ne veliku, pa dober.

B

Vinu.

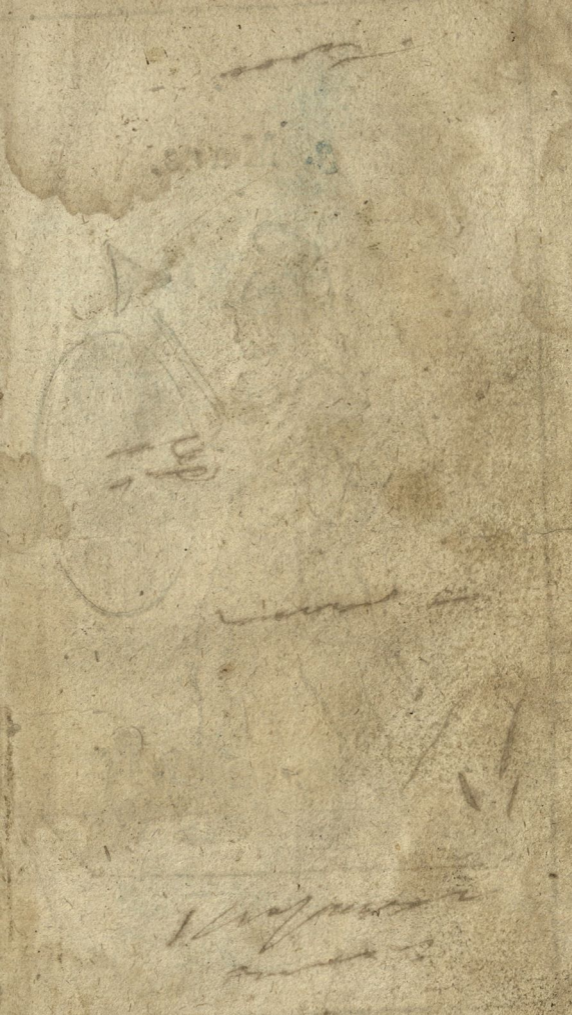
V i n u.

V' 28. Letah se komej enkrat per-
godí, de prov dobru vinu perasse,
fizer pa malu, inu kifelu, kir Jesen
pozhasu se h' mrafu perpravla, toku
terte pokrivati se ni tręba pašilit,
vender se nesme opuštiti, kr v'
Svizhanu se bode led na tertah clov.

NB. Aku v' teh Letah, ktęre
Jupiter, Mars, inu Sol vishajo to
Sonze v' merkne, v' teh Meřah:
Svizhan, Sushez, mali inu vlki
Traven: toku dobru vinu perasse.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vre-
meņe.

Vezhi tal je ta gorni Veter, ha-
si jug aku lih je vezhkrat, inu po-
goštu deshevnu, toku vender iıřo
velke vode, koker, kader sneg pezh
grede, polęti je veliku germjna
bres shkode.

3. Mars.

Shkodlive Shivadi.

Aku to Letu, kateriga Jupiter visha, je merslu, koker je vezhkrat, toku je malu kazh, krot, kobilz, malu zhervov v' shitu; h' konzu Jesen veliku mish.

R i b.

Jih je povfod fredno maš.

B o l e s n i.

Jesen ferze pole, glave bolijo, inu na vranizi teshave.

3. M A R S.

Je en svetel koker ena gorezha Svejsda, tudi strashen Planet, vsake 2. Leta spolni svoj tek; je vurózh, inu suh bres mire. Jesen, inu en moshki Planet, zhlov shki naturni superni, en podpihvavz k' vojski, inu vse sorte kreganju; imá pod feboj oroshje sa voiskvati, kovazhe, shlofarje, inu vse sorte antverharje, kateri s' ognam dellajo,

pomejni rasbojniske ljudi, posebnu, kateri erjave lasse imajo, nemovzhezhe, sapravlene Rauberje.

Zelu Letu vkupej vsétu.

Je vezh fuhu, koker mokru, de si lih ob velikanozhnih zaitih deshí, je vender vezh fuhu pod tem Planetam.

S p o m l a d.

Je vezhital suha, inu mersla, posebnu fe more merkat, de Cvze na shitu, inu na travnikih fe nimajo dolgu pasti, sizer bode malu fraslu, velike slane, inu nelushtni luft noter do S Primasha, katere so mozhnu shkodlive.

P o l e t j e.

Mars jima med uslemi Planetami nar ta vrozhneishi Letu, toku, de v' zhasih to Sonze to fuhu dreyje v' borshteh od velke vrozhine vshge, Nozhi so fila vrózhe, inu nepokoi-
ne,

Leto ~~1864~~

1864

5. Venus.

ne, potoki, inu studenzi bodo mej-
heni.

J e f e n.

Je tudi vezh suha, koker mokra,
inu perrasse nar bole vinu. Pred
Adventam malukedej sneg sapade,
inu akulih poprej v' Kimovzi smer-
suje, je vender Listovgnoj vezhi
tal gorák.

S i m a.

Je vezhi tal mersla, inu vezh suha,
koker mokra, vſſelej neſtanovitna.

Spomladanska Sętv.

Aku je Jezhmen na frishne, do-
bre grunte, inu ſa zajta ſeján, ga
bode doſti, na peshnate; inu poſ-
nu ſeján, ga bode malu, majhęn,
inu negre od ſemle, Spomlad ſe
more vſſe pod Brasdo ſejáti, ovſa
bode malu, pa jeklenu ſernu, na
debeli ſemli bode bolſhi, inu vezh.
Sozhiva more na mokrimu, inu de-
be-

belimu gruntu sejána biti, toku tudi
dobru rata; Prošu bode obilnu sdaja-
lu. Len ne rata. Konoble Oštanejo
majhene. Malu Sená inu Otave.

Simsku Sejáne.

Ersh rata popolnema, Psheníza je
fredna.

Jefénska Shétv.

S' to nitřeba se fillit perzaitu se-
jati, kir ne smerfuje hitru.

S a d ú.

Bode vezh hrushek, koker jabuk,
zelu malu zheshpel, inu zheshen,
inu tudi malu orřhov, zelu nizh
shelóda.

H m é l.

Na rata slu, je v' nevarnosti v'
Spomlad favolo slane, po Lęti pa
favolo tozhe, kar pa ga oštane, je
dober.

Vinu.

V i n u.

Prov' dobru perrasse, inu bode ena prov lepa Jesen, po tem Letu bodeta she dva Leta, v' katerih vinu ratafu bode, v' enmo al temo drugimu Leta se sna s' vinam, inu shitam previdet.

Vetrovi, Nalivi, in hude Vremena.

V' temu Letu je malu vetra, inu desha, pa hude germejna, inu strele, katere rade ushgó.

Shkodlive Shivadi.

Bode veliku kash, inu kobitz.

R i b.

V' temu Letu jih bode zelu malu.

4. SOL. To Sonze.

Ima smeram od jutra do veznera fraven sebe ta Planet Venus, sturí dobro gorkuto, fraven de nam zhes dan sveti, to Sov, inu Mercuriusa od Vitriola lozhi, inu sturí

na

na trupli tega zhloveka, inu te shivine gorku, to se od Spomladi do Jeseň godí. Ako pa Sonze po strani sijalu bode, toku bode en tal tega sveta mersel, inu vssem rezhem škodliv; ta Planet je frednu dober, gorák, inu fuh, inu ti ľudie, kateri so pod tem Planetam rojeni, so lepi, imajo kravshaste lassé, mozhni, brumni, korashni, spremishliozhi, pohleuni, veliki, zhaštivli dolgu shivijo, fraviga shivota, so enga dobriga serzá, inu po velkeh zhašteh, inu imenitneh slushbah shelijo, so previdni, bogati, korashni, kateri zhes druge gospodarit shelijo.

Zelu Letu v' kup vsétu.

To Sonzhnu Letu je skus inu skus fuhu, malu mokru, frednu gorku.

S p o m l a d.

Od fazhetka je prezej mokra, posebnu v' malim Sravni, v' katerim
rimu

rimu je nestanovitnu vreme, inu blatnu, velhi Traven pa je lep, inu fuh, pruti konzu je slana, inu merslu, kateru delezh she v' Roshnimzvetu terpi. Satorej dobru merkaj, de na shitu nebodesh Ováz passel. Inu tudi, kar je mogozhe, ne na Travnikih.

Polétje.

Tuti v'temu Melzi Roshenzvet ni bres slane, inu je velka fusha; velki Serpam je od fazhetka nepokojen, potler pa supet zhiftu, inu tihu vreme. Po Leti fo dnovi vrozhi, nozhí hladne, je vezhital lepu polétje, vender jejna s' nepokojnimi vreme-nami.

Jesen, inu Sima.

Je fuha inu lepa, inu smersne fa zajta, vender s' frednem mrasam, se fazhné s' nelushtnem vreme-nam, pa bode hmalu bolshe Svizhan se fazhné s' lepim vreme-nam, h'konzu pa bode velki mras, kateri noter do Mefza Sushza terpi.

Spomla-

Spomladanska Sétov.

More toku perzaitu, koker bode mogozhe se fazheti, inu vse pod Brasdo vsejanu biti. Jezhmen, inu Oves, ga malu srasse, pa vender dobru fernu. Veliku Prossa; aku bode sa zaita sejanu. Malu Graha, Lezhe, inu Grashéze, aku nebode na mokre inu debele nive, na kateréh je gnoi she segnil, sejanu. Len ni priden, Konople so dobre, inu kratke. Sena bode prou malu, fatorej nepasi Ovz gori. Otava rasse lepu, Sele inu Repa nemore favolo fushe rasti.

Simska Shétov.

Ersh bode prov dobra, pa malu, toku tudi Pshensza. V' Spomladi nikar Ovz gori nepasi.

Jesensku Sejane.

Jesen se more vselej pod Brasdo sejati, de Spomlad sa volo velike

ke mokrote napreraſſe, inu tudi ni potreba preperzaitu ſejati.

S a d ú.

Bode vezh Hruſhek, koker Jabuk, veliku Zhęſhen, Orehov, Zheshpel, Sheloda.

H m ě l.

Akulih ſe od konza dobru kaſhe, ga bode vender malu, al zelu nizh, fatorej ſe more poprej previdit.

V i n u.

Aku poprej to Lętu ni blo prov dobru, toku to Lętu perraſſe, ſakaj Mars, Sol, inu Venus perneſó vſſake ſędem Lęt prov dobru vinu.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremęna.

Vetrovi bodo to Lętu vſſe forte, pa malukedej Jug; bo veliku hudeh vremen s' bliskam inu treskam, katęri

katéri so škodlivi temu fruhtu. Pa
Nalivov nebode.

Škodlive Shivadi.

Veliku krot, inu kazh, inu ve-
liku kobilz, zhervi, inu moli so ra-
di v' shiti.

R i b.

Bode frednu.

B o l e s n i.

Kader Sima k' konzu pojde, se
bodo fazhelle bollesni: bodeine,
snotreine bulle, vrozhinske mersel-
ze, velikokrat tudi boshji shlag, na
jetreh, glave boleti, krish boleti,
vetrovi v' mehurji.

5. V E N U S.

Ta Planét je ena lépa, béla, svet-
la Svejsda, funej Sonza inu Lune
se narvezhkrat vidi, ta Planét je
moker, inu gorák, vender mein
gorák, koker Jupiter. Je shenski
inu dober, bode Fortuna minor ime-
nuvan.

nuvan. Shenske pod tem planétam
rojene, so lepe, s' dolgimi lasmi,
okroglozihne, koker moshki pod
Jnpiterjam, katére pa so lene, inu
lushtam podvershene.

Zélu Létu vkupei vsétu.

Je vezh mokru, koker suhu, aku
vsle 4. tale tega Léta vkup vsamesh;
sparzhnu, inu prezej gorku.

S p o m l a d.

Aku je v' Sonzhnimu Létu Sima
dolgu terpela, toku bode posna
Spomlad, dobra, inu vslimu fruhtu
nuzna. Aku je Shitu veliku, toku
shihet Ovze gori pasti, inu tudi del
na Travnike goniti, koker v' drugih
Létah, snash.

L é t u.

Aku Spomlad ni dolgu deshvalu,
pride enu sparzhnu, gorku Létu,
kar se skorej vsfelej pergodi, aku
pa Spomlad smeram deshúje, toku
bode Létu vrozhe, inu suhu, kar
pa

pa se malukedej pērgodi, inu per-
 rasse dobru vinu, fizer pa veliku
 Merve, inu Otave na Travnikih
 signije. Aku v' temu Létu je susha
 po Léti, toku bode shitu drobnu,
 to pa se pergodi, kader v' Svizha-
 nu, Sushzu, v'malim, inu velkim
 Travuu poprej Sonze merkne, al
 pa de je poprejšnu Létu en Co-
 met bil.

J e f é n z

Je vezhi tal od fazhétka gorka,
 inu lépa, al ne dolgu; fatorej se
 flifej, de Nogrede hitru pokrijesh,
 inu tudi is finsko sétuvjo podvisei,
 kir v' fredi Listovgnoja vezhkrat
 smersne, inu pred Boshizam je ma-
 lukedej odméka.

S i m a.

Ni velka, od fazhétka oshushna,
 potem slasti od t. Svizhana do fad-
 niga mokra, s' velikim desham, inu
 nalivami, katéri ludem, hishami,
 inu shivini so škodlivi.

Spomla-

Spomladanska Sétov.

Aku Spomlad je premokra, toku, de skorej vsfaki dan deshúje, toku glej, de fa zaita vsféjesh, sakaj po Léti bode suhu, inu velika vrozhína, kir nikatere tedne nebode deshvalu; aku pa Spomlad ni prevezh mokra, toku pa bode enu gorku, inu ne mokru polétje, inu toku bode vse Spomladansku shitu sadershanu, zhe pa bode mokru (koker se vezhi tal igodi) toku bode vse Spomladansku sejane ratalu, zhe tedej bodesh merkou, de Spomlad vsfaki dan deshúje, toku Shozhivo sei na tenke grunte, sizer frassejo toku velike, de polega, zhe pa bode po Léti suhu, bode malu Lenú, inu Konopel, to drugu pa dobru rata.

Simska Sétov.

Nej bode to Létu, kakershnu ozhe, toku Pshenize, inu Ershi malu ferna, pa dosti slame. Zhe Spomlad to lejaine obsheinessh, toku bode bol sdajalu.

Je-

Jefénska Sétov.

Se more per zaitu sejati, kir fa zaitu bo merslu fa volo velkiga desh-vaina, more vse pod Brasdo vsejánu biti, de prevezh ne frasse.

S a d ú.

Zhe bode Spomlad fila mokra, toku bode tega zelu malu, zhe pa bode oshushna bres juga, toku bodo Jabuke, Zheshple, Oréhi, Zhéshne, veliku Hrushek, zell nízh Sheloda.

H m e l.

Ga bode dosti, inu tudi dober.

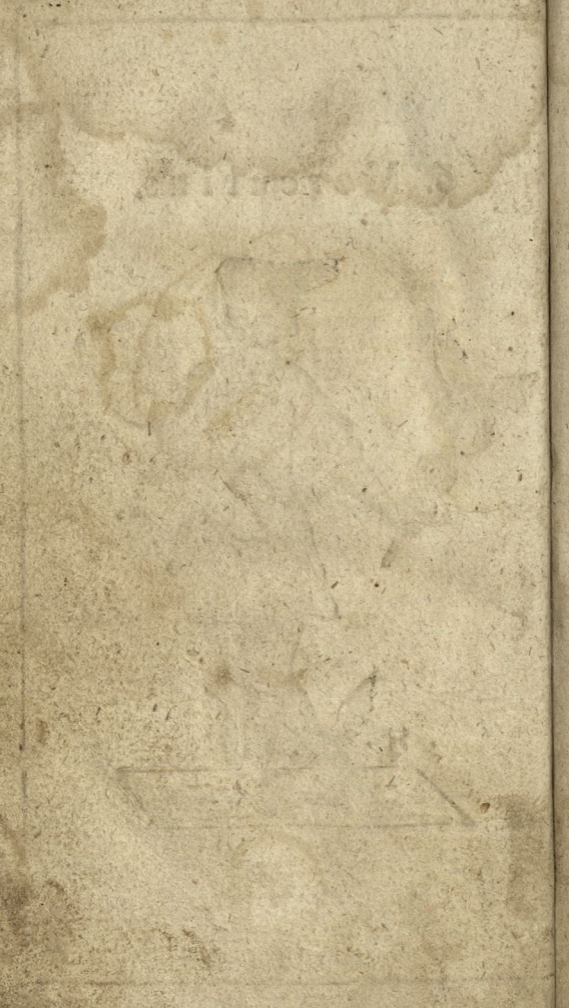
V i n u.

Bode ena prov lépa Jefén, pa Groisdje pod tem Planétam bôl, koker pod tem drugem gnije, pred mrafam je shiher, inu prov dobru perrasse. Nogradi se morejo fa zaita pokriti. Po S. Martinu se nemore vezh v' semlo; toku se previdi s' vinum, inu shitam, kir 3. Léta bodo shleht.

Ve.

6. Mercurius.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremena.

To Leta bode veliku, skorej vsaki dan hude Vremena, inu nagli Nalivi.

Shkodlive Shivadi.

Veliku krot, kazh, inu kobilz, po Leti, inu Jesen dosti mishi, inu shita rade molave ratajo.

R i b.

Bode dosti pa malu Postervi.

B o l e s n i.

Bodo vse forte, na jetrah, inu v' shelodzah, snotrejne bulle, inu bodejne.

6. M E R C U R I U S.

Je mejhen Planet, inu ne belu sveteozha Sveisda, usselej per Sonzi, je nestanovitni, s' dobrim dober, s' hudim hud, s' moshkim moshki, s' shenskim shenski, s' frezhnim, frezhen, svoj tek vfaku Letu spol-

ni, je mersèl, inu fuh. Ti ljudje, kateri so pod njim rojeni, imajo dolge perste, inu so ene nestanovitne nature, kateri smeram kej si mislijo, niso gvishni, imajo sa vshefmi, pomeni, de so ene dobre fastopnosti, vse sorte kunshtni Mojstri, bodo bogati, kateri bogastvu fado-bijo skus kunsht, inu kupzhijo.

Zellu Létu v'kup vřetu.

Je vezh fuhu, inu merslu, koker gorku, malukedei rodovitnu.

S p o m l a d.

Sushez je gorák, mali Traven do 25. dnova fuh, potler mersèl, velki Traven je mersèl toku, de ta Fruht je favolo mrafa v'nevarnosti.

Po Létu.

Je prezej deshevnu, al vender semla nebode nekoli prov mokra. Senu inu Shitu se lohu bode spravilu, vender se nesme muditi.

Jesén.

J e f e n.

V' tem pervim talu bo veliku desha, inu ia zaita mras, kader pa bo poloviza Mefza Kofapersk memu, bode fuhu vreme noter do Adventa.

S i m a.

Po lepi Jefeni pride na enkrat Sima prezej v' Grudni, inu ineshi vednu noter do Svizhana, kateri bode en malu bolshi do frede tega Mefza, potem prov merslu noter do 4 dneva tega Shushza, potem velki vetrovi do konza.

Spomladanska Sétov.

Vfse dobru rata. Je en jezhmenovu Letu, Ovfs, Lezha, ina druga Sozhiva more v' fejaná biti na tako semlo, katera ni presuha, inu ne premokra. Len inu Konople bodo dobre; al Konople mejhene ostanajo.

Simska Shetov.

Zhe je poprejshnu Letu po Letu fuhu blo, taku bode veliku slamme, pa malu ferna, zhe pa prejšne Letu je deshovnu blu, bode veliku ferna; Psheniza, inu Ersh ima nevarnost v' zvetji.

Jesenska Setov.

Ta pertva inu nar ta fadna bode nar bolshi, ti fredni povshi skodjejo. Ta pertva fna se popasti, ta fadna pa ne.

S a d ú.

V'nehaterih krajih bode veliku, v'nekaterih srednu, v'nekaterih zel-lu nizh.

H m e l.

Ga nebo veliku, inu tudi ni dober.

V i n u.

Rata malukedej komej v' 50. al 60. Letah enkrat, je vselej slabu,
aku

aku lih se Spomlat dobru kashe, to-
ku bode malukedej dobru. Sa tem
Lętam bodeta she dva shleht Lęta,
pōd Luno, inu Saturnusam.

**Vetrovi, Nalivi, inu hude Vre-
mēna.**

Vetrovi budejo vse forte, pa ma-
lukedej Burja. Po Lęti bode malu
hudeh vremen.

Shkodlive Shivadi.

Jesēn bode veliku mish, aku po-
prej ni blo zhervivu shitu; taku tu-
di to Lętu nebo; v' Jesēn bode ve-
liku Povshov, kateri Settvi sko-
dijejo.

R i b.

Po Lętu jih bode malu, v' Jesēn
se gmirajo.

B o l e s n i.

To Lętu se teshku arzujejo, inu
té bodo vezhital Spomlad, inu h'kon-
zu Jesēni. To Lętu se tudi med shi-
vino rada kuga fazhne.

7. Od Luna te Perste.

Ta Planét Luna, al Meshez je lepe Farbe, inu en Nozhnizir, da rofo, inu mokroto, en Shenski Planét, spolni svoj tek vsake 28. dni, 7. urah, 43. minutah, je mersél inu moker, vender fraven en malu gorák, ludje, kateri so pod tem rojeni, so nestanovitni, kateri radi rajshajo, inu so nestanovitni v' shivlenji.

Zelu Létu v' kup vsétu.

Je vezhkrat bòl merlu, inu mokru, koker fuhu.

S p o m l a d.

Je prov mokra, inu fraven gorka, v' zhafsih v' mesf smerfuje, zev Sushhez je mersél, mali Traven desheven, na kateriga velki miras pride, Roshenzvet je lép, ima v' zhafsih desh.

P o L e t u.

Je v' zhafsih gorka, vender vezhkrat hladnu.

Jesén,

Old Town, La. 1850

7. Od Luna, te Perste .

Jesen, inu Sima.

Je od fazhetka mokra, inu frednu hladna, po tem mersla, inu mokra. V' gradnu bode hitru snég, po tem velki Naliyi ta 20 dan perzej merslu, inu oblezhnu do frede Svizhana supet merslu do 25, supet velike vode, inu snég. Sushez bo od konza vetroven, inu mersel, po tem pagorák. V' temo létu Ovze inu Zhebélle rade merjó.

Spomladanska Sětov.

Aku po Léti bode velka vrozhina, toku se more Spomlad fa zaita sejati, vender ne s' filo presiliti, kir vrozhina polnu pride. Jezhmen inu Ovfs nar tu mén frednu rata, koker tudi Shozhiva; Profsu, kateru bode na enimu vshez gruntu sejano, bode prov ratalu, ne preperzaitu, tudi ne preposnu sejati, Sena bode dofti, pa malu Otave.

Simška Shétov.

Pofebnu Ersh, aku, v' Jefén je bla fa zajta fejana, inu velka frasla, more is Ovzami popafse na biti, fizer bode velika, pa mali fernata. Psheniza, aku v' velkim Traunu velka frasse, more obshéta biti, de ne poléshe.

Jefénska Sétov.

Se more fa zajta fejati, inu vfe pod Braido, inu vender bode malu fraslu, al pa nìzh, kir Sima pride fila perzaitu, fatorej Ovze ne gori pafsti, bodo tudi velke vode, inu fejau skodlive.

S a d ú.

V' nehaterih krajih malu, v' nekaterih fadoftu. Nìzh Sheloda.

H m é l.

Rata frédnu, Spomlad mu skodije rofsa, inu zinouza.

Vinu.

GMEIN VEREIN V i n u.

Ga bo malu, kir je mersla Jesén,
fa zaita tergej, fa zaita terte po-
loshi.

Vetrovi, Nalivi, in hude Vre-
ména.

Po Simi bodo velki vetrovi, na-
livi, Spomlad, inu po Léti pa ne to-
ku, bodo hude vreména, vender
bres velke shkode.

Shkodlive Shivadi.

Malu shab, krot, kazh, kobilz,
pa veliku gofsénz, inu zhervóv, inu
veliku mish.

R i b.

Jih bode obilnu fadofti.

B o l e s n i.

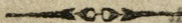
Jesén bodo mertvashke, inu hizh-
ne merselze, inu vse forte nevarne
bolésni.

GMEIN REGELZA

SAVSSE LETA.

Aku Sonze merkne, kader shitu
zvedé, toku bo malu ferna, inu
dragota.

Aku v' Sushzi, v' malim Traunu,
inu ta perva 2. tedna tega velkiga
Travna Sonze merkne, toku bo vi-
na dosti, inu dobru, pa shita malu,
kir je fusha po Léti.

HISHNA
P R A T I C A

SA

V S A K I M E S S E Z

KAJ JE STURITI, KAJ OPUSTITI.

P E R P R A V L A J N E.

Boj se Boga, inu dershi njegove Sapovdi, fakaj ta je en popolnema zhlovék. *Pred. 12. V. 13.*

Nikar na fei na Nyvo te kervize, toku ne bodesh perdélov sedemkrat tolhu. *Sir. 7. V. 3.*

Aku tebi teshku naprej pride, taku shivlejne, inu orajne, toku nikar nebodi nevolen, fakaj Bog je toku sapovédal. *Sir. 7. V. 16.*

OPRAVILA MESZA PROSENZA.

Videozhe je, de v' temo Meszu gnoi na pole inu traunike vofijo, fshesheno vodo is niv spushajo, aku sima perpušti, te grabne vodo na travnike spushat, trebijo, pode popravlajo. Tudi per sidu pruti Sonzu na verteh kopati, de per zaitu lohku léjesh, koker polétno andibijo, falato zhebul. Drevje s' zherno semlo, inu s' gnojam oblagat, gosenze, mehove na drevji obirat, inu shishgati. Verte inu travnike s' pepelam, kurjem, golobovim, inu tizhnim blatam, s' trohlivim lasam smésšanu poshtupati, toku bode lépa trava, inu dettela frasla, mlade pelzarje, de jih faizi, inu kosé nebodo objedale, s' kosjim, kravjim blatam nama-fati, s' volovskim shovzham, s' pelinovo vodo smeshanim permozhiti.

V' sadnim Firtelzu per lepimu zhistimu vreménu lesš fa zimbrat fékati,

ti, toku dalje terpi, inu ga zherv
ne je. V'temo inu perhodnimo Me-
fzu, v'fadnimu Mefzi obrozhe séka-
ti, toku veliku dalej na fodeh ter-
pijo. Lefs pa fa derve sékati, kader
Mefez gori jemle, toku to mladu hi-
treishi rafse.

Ovzam jevshove perje jesti dati,
fa skufit al fo frave, katere nejedo,
fo na pluzhah, inu jetrah bolne, inu
se morejo odlozhit.

V'fadnimu Firtelzu mlade volizhe
refati. Kokusham, de hitru bodejo
nesle, dobru popusheni ovfs, inu
restan grah jesti dati, gosim pa ma-
lu jesti dati, de rajshi bodo nesle.

Aku ni snega, inu lepu vreme,
bres vetra, zhebelle pusti leteti, de
se s' lustajo.

Bajerjam, ali virtam ta, inu ta
perhodni Mefez flifsig skus obledvai-
ne luft dati.

Gnoj prekladati, de bol se resgnoji,
inu ne trohni.

Od koshiz odlozhene marilze,
breskve, mandelne, leshenke, ore-
he, kořtan, v'eno s' dobro poprej
malu smozheno femlo napolneno
posodo, kader Mefez gori jemle,
3. zolle globoku, inu 3. zolle fak fe-
bi usfaditi. Podgana, inu mishi, pre-
den mlade imajo, poloviti, al s' ťtru-
pam pomoriti.

Glih koker vfaka rezh svoj zajt
jimá, taku, kateri ozhe svoj shvot
per fravji ohraniti, more tega v'enim
zaitu bôl, koker drugim varvati;
kar je po lętu nuznu, to po fimi
skodije; v'tem Meszi se moro zhlo-
vek gorku dershati, gorke ťpische,
inu pijazhe imęti, inu tudi poljedi,
kateri more, en trunk vina v'feti,
zhe ni fila, toku v'tem Mefzu nes-
me hopat, inu shilo pushat.

OPRAVILA MESZA SVIZHANA.

V' tem Meszi v' sadnimu Firtelzu se morejo verbe, inu jagnedi obsekati, toku hitrejshi supet rafsejo, Mraulishe per mokrim mrafu s' lopato, ali s' enim kijam prov potouzi, toku jih pomorish. Perzaitno vertovino s' slamo na vezher pokriti. Okuli S. Mathia flanzhnu fema fejati, na tako femlo, katera je v' Jeseu s' kurjekami pognojena, inu reskopana bla, aku snerfuje, toku s' fuhimi kurjekami postupej. Kader Mefez doli jemle, al pa ob mladimo sej petershel, spinazho, retkov, korene, zhebul, bob, grah.

Drevje 3. dni pred novim, ali 3. dni po novim Meszam obrefati, fadovne peshke faditi, v' sadnimo Firtelzu mlade drevesa presaditi, toku pernesó dober fruht. V' mokrim vremeni ne mlade ne stare drevasa presajati, tudi ne s' mokro femlo oblagat.

gat. Ta 3. 9. inu 15. dan tega Mefza
tistu drevje sekati kateri v' vodi ne
gnije.

Shivino ne mesti, kar ji manka,
mlade preshizhke, kateri bodo po-
versheni, kader Mefez gori jemle,
fa pleme pusti, toku hitru na mle-
ku posabijo, od sazŕetka jih s' gra-
ham, inu jezhenam, v' zhafsih pa-
fsi. Kokushi ta, inu ta perhodni Me-
fez, katere ozhejo valiti, s' kurjim
inu s' razhjim jaizam nasadi, de bo-
do kokushi rade valile, dej jim ku-
hanih konopel jesti, de rajshi nesle
bodo, s' jezhenam pafsi. Zhebelle
lepu spuzej, inu jih na taki kraj po-
stavi, de bodo skus Letu per gma-
hu. Shuke so tega Mesza nar boli,
lete polovi.

Srovo prejo, de bo bella, fraven
perpravi en zheber, inu lepga, pre-
sejaniga bukovga pepella, noter de-
ni, potlev kropa nalí, pusti v' hla-
diti, kar roka terpeti more, potler
fuhe

fuhe ovfene slame v'en kotov dēni, eno streno h' ti drugi poloshi na slamo, inu v'selej s' fuhim pepellam potrofsi, de kotov poln bode, inu lohku tri ure v' vrēli, po tem vzhiſti vodi ſperi, zhes nozh v' vodi puſti, fadnizh ven obefsi, de prov ſmerſnejo, Zhe bol ſmerſnejo, belleishi bodo,

Inu kir ta Meſsez she ēn malu mōker je, inu rade merſelze ſe fazhnó, toku ſe more she gorku derſhāti, inu od obilnu teſtine; inu piazhe (koker v'selej) odderſhati: poſebnu ſo ſhkōdlive merſle ſpiſhe: koker riſe, mlēku; pa nuzne ſo gorke ſpiſhe, inu piazhe, katere ſhvot grejejo. Tudi ſterd bode v' tem Meſezi hvalena. V' tem Meſzi ſnash she puſhati, kopati, inu ſkus Arznije tvoj ſhvot zhiſtiti.

OPRAVILA SHUSHZA.

Na Poli Njive v'fako po nje shegi h' ſetvi perpravit, is lush, inu vulz blatu na verte, inu traunike s' vo-

D

ſiti;

fiti, je ta nar bolshi gnoj. Zhe mokrota perpušti, ovšs sejatti, 8. dni po mladim, al starim Mefzam Shushza bode došti ferna, malu slame, v' malim Travni pa veliku slame, malu ferna, Ob starim Spomladanskim Jezhmen, Ersh, inu Pshenizo sejatti. Kader Mefsez gori jemle, shive Plote safajat. Namejšt okuli travnikov gradit je bolshi shivo mejo safaditi, kir so mozharni travniki, toku na to višo safadi: Jagnedove fa en dober paz debele, inu tri lahte douge palze, al fadesh, eno pruti ti drugi nagneno, inu na skrish dejano: toku v' treh letah bode toku mozhna, gošta, inu vifoka meja, koker jo ozhesh imęti, inu nobena shivina je ne bo mogla podreti. Predem sadish, lukne s' enim drugim kolam postrani, ali v' prek narędi, de per fadejnu se na obęli, inu po tem ta noter vřaden fadesh dobru s' femlo obfui. Kir pa so řuhi travniki, pashniki, inu gmajne, pa pol zheula fakfebi nafadi mejhene řmereke, inu kader

der she velke srasejo, toku jem verhe poroshi, inu vsaku letu na Jesen obstuzhej, toku bode tudi gosta meja. Na te dve vishe se veliku dela, graje, inu pastirjov ufaki letu perihpara, inu sa shivino se nastiv dobi. Med nyvami na poli to ni dobru, kir v' mejah se mishi, inu tizhi redijo. Grah, Lezho, inu drugo Sozhivo 3 dni pred novim Mefzam sejati, toku hitru zvede.

V' starim Mefzi Zhebul, Spinazho, Korene, Petershel, Pefso, inu Retkov, v' debello, pefhnato, vender mozhno femlo sejati, keder Mefez doli jemle, simske Flanze saditi, toku bode ob S. Jakobu glavatu, kir pa she smersuje, s'hojovemi vejami pokri.

Zhe Drevje popreishnu Letu bol polnu je blo, vezk se more to Letu pevzati, fhibe sa pevzat v' semi od takshnih Drevets, katere so 10 al 12. Let rodile, Vishne, inu

D 2 Zhefhne

Zhefne pevzaj, bodo flaji, inu bõl rodile.

Kolker dni pred mladim Mefzam bode v' pevzan, v' tolkih Lětah rodí, okoli dervês graben fkopoli, vode noter vlí, de korenine frishne oftanejo, toku dolgu, dokler bodo odzvedlé, jim ne skodije flana, ne mres. Zhef hne se pevzajo, kader je Mefez ftar 3. al 4. dni. Jabuka, inu Gruske v' novim Mefzi, toku hitrejshi rodijo. Drevjam, katere imajo pregoſte veje, lete od ſpodej gori prozh odshagat, ſhibe ſa pevzat v' ftarim Mefzi 3. al 4. dni pred mladim per zhiftim vr̄meni odlomíti, v' luftnim kraji v' peſki kraníti, potler v' malini, al velkim Travnou 3. ali 4. dni po novim Mefzi pevzati. Vſe forte ſhvadin Jaiza ſa valiti podloſhíti. V' ftarim Mefzi, kader je lepu vreme, Zhebelle ſpuzat, kir v' mladim Mefzi ſe radi zhervi ſaredijo. V' pervim Firtelzi Karfe ſa pleme lozhit, Beſgove popke obírat, poſuſhiti,

fufhiti, s' volam inu jeseham na mešt folate jesti, zhistio kry inu shvot. Kir se sazhnó vse forte selísha rasti, inu zela natura se ponovláti, toku ta zhlovek more na svoje sravje ahtengo dati, inu to fkus simo v' kupsbrano mokroto íkus purgiraine vunspraviti, vodo ne piti, al zhe jo more piti, poprej prekúhati, pohladíti, inu píti: flatke spishe, ali jestine, inu na teshé Virant jesti, je sravu.

OPRAVILA MALIGA TRAVNA.

More vse v' spomladanskim v' sejanu biti. Psheniza, katéra je provgosta inu veika, pershëti, sa Lenjive sprashet, Travnike s' teshko Brano prevlezhi, de se mah poterga, mravlihe, koker v' poprejsnim Meszu pomoriti, vse forte selísha sa kuho sejati, Dine, Buzhe, Kumare, de so peshke, 2. al 3. Leta stare, faditi, kader she sazhno terte delat,

delat, toku ta fredni verh odreshi, kader Messez gori jemle, inu Sonze je v' Levu, toku bel rodijo, posemelske Jabuka, (Erdapfel) po mladim Meszam saditi.

Per sadejni, sejánji tega fruhta je dobru toku sturiti: Tazafs, kader je zajt Turfhzo sejáti, rasejo raifhi na puhlizi, koker v' debelli semli; aku so debelle le snajo résrésati, inu toku en zhevel fakfebi saditi, kader she pol vatla visoke srasejo, se more s' semlo pokriti, inu zerfhizhi s' vunej puftiti. Te bele so boli, koker te erdezhe. Aku na en Nivi Ershi srase en Shkaf, toku teh Jabuk dobifh 3. 4. 5. al 6. Shkafov. Koker tebi nuza en Shkaf Ershi, sa kruh pezhi, tolku en Shkaf teh Jabuk. Pa toku sturi:

1. Bodo te Jabuka lepu oprane.
2. Bodo na enim ribeshni (koker Retkov sribani) s kosho.
3. Se

3. Se vsame pol moke, pol teh Jabuk, inu h. 60. tš dve pesti Soli, inu enu malu Kumne.

4. Jezhmenova, al ovfena moka al vsake pol je nar bolshe same Ershi ni toku dobru.

5. Qvas, al droshje se posebej postavijo, koker sa drugi kruh.

6. Vse sribane Jabuke bodo v' morterge s'kropam poparjene, inu potem s'drosham, al qvasam, inu en malu moke smeshanu sturjenu.

Po tem, kader shę kipne, inu supet padat sazhné, bode s' to drugo moko sgnedainu.

8. To testó more toku mehku biti, koher se more v' pezh spravit, pa nenuza veliku vode, kir te Jabuka so slo vodene.

9. Pezh more prov resbelena biti,
toku

toku bode toku dober kruh, de eden komej bo verjel.

Koker sdej na to popifsano visho fe is frovih kruh pezhe, ravnu toku is kuhanih, te fe olupijo, inu smezhkajo, inu s' to moko prov terdu festu naredi, inu v' prov resbeleno pezh dijati. Na to visho te posemelske Jabuka nuzat fo nar bol nuzne.

Sterka is teh Jabuk fe toku sturi.

1. Lepu omito sribei, v' eno zhisto posodo deni, s' zhisto vodo nali, inu pusti 24. ur namakat.

2. To vodo odli, inu s' drugo frishno supet toku sturi.

3. Vezhkrat bode toku sprana, lepfhi bode.

3. Kader fe she v' stoji, toku jo deni na lepe belli erjuhe, inu toku jo na Sonzi pofufhi. Imash tako Sterko, koker is drobne Pshenize.

Slihta

Slihta sa Tikavze.

Se toku sturi, sribej frovo, inu na vodi retku fkuhei, je bolshi, koker is vsake moke.

Okoli S. Mihela, kader na selfhe Jabuka sturi, lete oberi, jih stolzi, naredi toku, koker Brinovez sgesth, deni voloveh drôsh sraun, kader she kipne, inu je she sa fhgati, deni en malu Janesha sraun v' kotou, bodesh prov dober shgaine, inu obilnu dobil. To preshganu pa dei shivini, al pa kravam flamo mozhi, hodo dale vezh Mleka, to selfhe je sa govejo shivino, slasti sa mlezhne krave, frishnu, al fuhu prov dobru, sa klajo bolshi, koker otava.

Sa letem, aku je bla dobro, al gnojena semla, slasti s' Gipsam (katerga imajo na gornim Krainskim) postupana, Jezhmen nar bol rata.

Gips je nar ta bolshi gnoj, inu do-
bru stolzhen h' Prah, preshene na
vsih Flanzah, inu Lenu Bovhe, inu
da raft.

Bovhe, katere Flanzam so shkod-
live, s' pepelam, s' stolzhenim vo-
glam, al zhreshlam stupati, toku jih
pomori.

Dervés ne vezh presajati, Pevzerje
s' kervijó smeshano vodo, al gnojen-
zo saliti, inu s' vasham obloshiti.

Gosenze, kader fo shé slesle s' go-
rezho flamo pomoriti, Drevefsam
nizh vezh gnoja perkasati.

Kerte is Travnikov spravit: use-
mi (Oleum Sulphuris) Shveplenu Vol-
je, deni ga v' eno od Lonzarja poz-
meno posodo, katera je enzolo shi-
roka, pol zole visoka, ali vode no-
ter, po tem tega vola gori, s' eno
defhizo pokri, de perst noter na pa-
de, inu toku po kertinoveh luknah

po

po zelimu Travniku denu, toku ta duh bode is tojiga Trauniha vse ker- te pregnal. Zhe toj Mejazh toku no- zhe sturiti, nej pa shkodo terpi.

V^o temu Mefzu je dobru vinske terte pevzat, kader sazhuo se sovstii: pa se toku stri, se more terta odko- pati, toku globoku, de pravo terto shivo najde, en, al tudi 2. zhevla globoku, tisto odshagati, lepu obre- sati, inu resklati, kokur per pevzai- nu tega drusiga ladu, Jabuk, Hruthek.

Potem kar sa ene forte ozhe pev- zut, more se koker ena sagojsda obre- sati inu nar to mejn 5. ozhez pusti- ri, is eno viterzo, koker Pintarji sa obrozhe nuzajo, mozhnu povesati, is dobru perpravleno illovko oblo- shiti, de po nobenim platu ta mo- krota ven tezhi nemore, inu de to- ku vso sukrovzo temu noter pevzan- mu pevzarju dati more; po tem se supet is semlo safuje, inu nezh vezh sunej semle pustiti, koker en, al
h' ve-

h' vezhem dva ozhesa. To drugu Letu bodesh taku grojsdje dobiu, har sa enga si pevzov, nar to mejn 4. 5. 6. al tudi vezh grojsdov, to treku Letu pa je she popovnema terta, inu jo she snash grobiti, koker te ftare, v' treh Leteh imash, aku ozhesh, v' tvojm u nogradu sam Mushhat, Rofoshk, al kar sa enu grojsdje ozhesfh.

Ovze strishi, na te mlade Jagne da ahtengo dej. Goveji shivini, kader se goli, dobru ftreshi, to mlado shivino resati, Krave h' Volu perpuftiti, Gofsi fkubsti, mlade koprive med Pshenizhne otrobi smefhati, inu kokufham jesti dati, toku bodo jajze nesle, Zhebelle puhati, leskove obranke obbirati, lete po Simi mladim Koslizham pa ne prevezh jesti dajati. Koprive fufhiti, inu po Simi shivini v' zhafseh dati. Kader drevje zvede, se platnu nar lepshi belli. Mlad hmel namesti sporgel nou jesti. Kojne s' Antimonium s' laxirat. Pshenizo, aku je gofta, inu
velka,

velka, obsheti, inu kravam dati, bo-
de veliku mleka. Koker hitru se Mur-
ha obseleni, mrasa vezhni. Koker
Zhesfnavu zvetje, toku je Ershenu,
inu Vinsku, inu tudi glih rodi.

V' tem Mefzi snafh pufhat, laxi-
rat, pa suhe Ribe, Arenke, inu vise
flane Ribe ne jesti.

VELKIGA TRAVNA OPRAVILA.

Na Poli Prahe gnoijo, debelle Grun-
te ta pervikrat, te suhe pa v' druge
preorati; is vulz, zést, blatu na ku-
pe spravlati, te perenzhafne Nive
s' brano dobru prevlezhi, Ovfs s' loh-
ko brano prevlezhi, Pfhenizo, ku
je velika, obsheti v' simskim shitu
ne vezh pleti, zhebulovu, inu ko-
rejnovu seme v' gnojenzo namozhiti,
inu kader kav poshéne, odzediti,
v' luftni fenzi en malu presufhiti, inu
po tem lejáti, lohku rafse. Pevza-
řjam ne vezk gnoja perkasati, mla-
de

de na potrebne veize poresati, zhe trava okoli mozhnu rafse, spuzati, aku je fufha, pomalim en malu prez h s' vodo saliti. Goveje shivine lorbarjovu perje blanu jesti dati, inu ne poprej na pasho puftiti, ampak de Sonze she vezhi mozh dobi, kader je velka megla, shivino ne sunej pafsti, je skodljivo.

Tekozha vodo sa platnu bellet je bolshi, Vol, al Pir sa zelu Letu skuhat, kader Mefsez doli jemle, mlade koprive poresat, pofufhiti, je ena Erzniya sa Pluzhe, inu so po Simi sa futer dobre. Vinu, katęrz tega Mefza farbe ne spremeni, veliki Let terpi.

Te erdeze zherve pod kamnam brati, glave odresati, v' laskkim ojli na Sonze dijati, je dobru sa glide, krisk, inu shilne bolezhine.

Tvoje hishvajne s' straham boshjim, inu pravizo vishej. Vse sverine

rine v' borshtah, tize v' lufti, vse,
 kar shivi, se vefseli, inu Stvarnika
 zhafti, inu kir fdej je nar ta sdra-
 vifhi zait, toku shiher mleku, pu-
 ter, kosje mleku je ftarim, inu fla-
 bim ludem prov sravu, pelinovez,
 inu shaibel piti, tudi shiber pufhati,
 laxirati.

ROSHNIGA ZVETA OPRAVILA.

Na poli v' drugo prafhet, inu gnoy
 podorati, per Mlineh jese popravla-
 ti, per vodi fhirme delat, al po-
 pravlat. Na dan S. Bonifaciusa, to je
 ta 5 dan tega Mesza, len fejáti, sju-
 trej bolfhe, koker popolne. Kar sa
 enu Same je srełu, per lepim vre-
 meni pruti polnimu Meszu spravit;
 andibijo, folato sa Simo, kader Me-
 lsez gori jemle, fejáti, redkov na
 vezher, kader Messez doli jemle,
 fejáti, zhefen svesat, zhebul, de
 v' zvět na gre, pohoditi. Kar koli fe-
 jesh,

jeſh, glej, de po deshe bodesh fejal,
na to vezn, koker na Meſsez ahtej.

Derveſa, katere ſe nemorejo po-
magat, s' ovzhjim, al kravjim ſta-
rim gnojam obloſhi. A' borshteh ne-
puſti ſekati, ne ſmole brati. 'Svinam
enzianovo, al angelikno korenino,
al pelen med pijazho dati, de jim
škodlive fhivadi ne ſkodjejo, tudi
jih na friſhini peſhnati ſemli puſti le-
ſhati. Pred S. Jakobam Peteline re-
ſati. Kader Meſsez gori jemle, Gofsi
fkudi, jim hitru perje ſraſe, inu vu-
fheſa s' laſkim ojlam pomashi.

V' tem Meſzi ſe Poléti ta 21. dan
ſazhne. Satorej, katéri more, ima
lokhe ſpiſhe jéti, tudi varvati, de
fkus merslo pijazho ſhelodza ne pre-
hladí. Pelinov vov, al Weinrutizo
pred jedijo, ſjutrei vſéti, je ſa jetra
ſravu.

MALIGA SERPANA OPRAVILA.

Na Poli se sejle okople, nive v. drugo prafhet, sa jefsensko fetov. Pred shettvijo travnike pokofsiti, potem na traunike vezhkrat vodo spuštiti. Ta sruvani, inu oruflan len, inu knople v' vodo pomozhiti, inu potem resgrinati, bode bellifhe predivo. To drevje s' frifhnim vasham obloshiti, de vrozhino, inu suf ho loshej terpijo. Te flabe dervefa s' kervjó, s' vodó s' mefhano na vezher faliti. Kostrune med Ovze, inu Bika med Krave puštiti. Pref hizhe varvati, de nízh od lenu na jedo, sakaj to je fa nje ftrup. Shebeta sgodej na pašho puštiti, predem se prov fagrejo, v' ftallo dijati. Mladem Gofsim vuf hefa s' lafhkim ojlam namasati, de jih muhe na pikajo. Golobe ne vezh rediti. Kvasf sa kruh prov mozhnu foliti, de kruh ne plesnuje. Murke v' jefsihi, v' vifhnovim perji, s' janesovimi verf hizhmi sa zelu Letu ohranit. Suhu mefsu, inu

E plezhe-

plezheta v' nove fenú djati, toku do-
 bru ostane. Buzhnu perje na vogu de-
 ni, inu kader bodesh muhe pomoril.
 V' tem Meszi more ta zhlovek febe
 dobru ahtat, od hizhneh riht, inu
 pijazhe fe obdershati, pa vse lohke
 rihte s' maso, koker vselej jesti. Ne
 shile pufhati, ne erznuvati, ne ko-
 pati bres velike file, od nezhistosti,
 velikiga spaina oddershati. Velkeh
 fkerbi, inu globokeh misel fe varva-
 ti, kir Sonze v' Leva grede, inu nar-
 vezhi mozh ima, inu fe passiji dnovi
 sazhnó.

VELKIGA SERPANA OPRAVILA.

Na poli fe more h'repi, inu h'selli
 gledat, akuso gosenze gori, tisti obi-
 rat. H'simskimu fhitu v'treke Pra-
 ho orati. Rorouje sa sode v' bazarjeh
 resat.

Spinazho fejáti sa simo. Mlade der-
 vesa s' vodo salivat na vezher, de
 fe

se pevzerje ne dotekne. Od vinskih tert perje obirati, fufhiti, je sa ufa-ko shivino dobru, de Sonze groisdje loshi sori.

Mladi Prefhizki, kateri ta Mesez, inu noter do Svizana bodo poversheni, nisso sa pleme. Kojne v'tem Mefzi posebnu ahtej, kir sa te je nar ta shlehtneishi Mesez. Kokufham nepusti vezh valiti. Kurje ajza dolgu frishne obdershati, deni jih v'mersel pepel, profsó, alerfh Povshe v'povshnizo devei. Is fadja, kateri doli pade, al gnije, shganu vinu delat al pa jefsig.

Sdej moremo mi Boga nvaliti, de nam je supet to Letu poshegnal, inu profsiti, de to perdelanu ohranil, inu v'miru vshivatu pustil. Vrozhe kopelle ne nuzat, bres file ne shile pufhat, od velikiga spaina, jestine, inu pijazhe se nafai dershati. Telezhje melfu, pifheta so dobre.

KIMOVZA OPRAVILA.

Na poli seje, inu repo, aku so gofsenze, obirat, blatu kupej ftergat, inu na verte, nive, al traunike vositi. Ersh, Pshenizo, inu simski jezhen sejati, traunike resglihat; traunike, kateri shleht rodijo, preorati, pognojiti, s' detelnim semenam, inu lenenim drobam obsejati. Seje obirati, simski zhebul faditi, verte pognojiti, inu prekopati, kader Mesez doli jemle, koreinove seme sejati, de ga Spomlad sa zaita imash Dervessam, katere so she odrodille, nad korrenino semlo offnat, luft dati, inu s' drugo perstjo obfuti. Suhu dręvje, al od vetra polomanu damu spraviti. Kostruna med Ovze pustiti, imash ob Svezhenzi mlade. Plemene mlade fhivine ne sunej pasti, so rade vfhive.

Nar te bolsi hrushke lupet, v' zukri fkuhat, kader se ohlade, s' zukram postupati, inu v' pezhi pozhasnu fufhiti, so dobre, inu srave, slasti starim ludem.

Sdej

Sdej supet moresh tvojs hvot s' shil-
nim puf hainam, ernijami, inu s' la-
viro zhistit. Prevezh sadú ne jesti,
gofsi, kopuni, pure, jerebizè, fhne-
fi, phasoni, inu vse tize so srave,
ovzhje mlèku je tudi sravu.

KOSAPERSKA OPRAVILA.

Seleg, repo damu spravlat. Laf hke
drevje noter spravlat, mravlishe prov
potolzhit, inu pomoriti.

Aku veliku leša sa zimpranje je po-
treba, toku to shlehtnu se sna pose-
kati, velkiga je bolshi v' Grudni, inu
v' Profenzu, kader Messez doli jem-
le, posekati.

Shivino, katèra ni sa pleme, prezh
dati, kojnam grafzhno, inu grahovo
bres tadla spravleno flamo v' zhafsih
jesti dati, s' drugim futram smef ha-
no, je dobra sa zherve. Kokufham ku-
han ovfs dati, toku bodo rajshi nesle.

V' tem

V' tem Meszi se orehi safajajo, baje-
 jerje s' ribit, sadje fuf hiti, svezhe sa-
 simo delati, tahte v' jefihi smozhi,
 pofuf hi, inu poteni pomakei, lepshi
 gorijo.

V' tem Meszi tudi shiher shilo pu-
 shahh, arznujef h, inu purgiraf h, tu-
 di en malu mof hta pijef h, ribbe, inu
 sadje s' mafso jesti, mof hta nefmef h
 prevezh piti, je f kodliv, se rad ka-
 men, inu vodeniza nastavi, tudi fhko-
 dije jetram, fulseni, inu mehurju.

LISTOVGNOJAOPRAVILA.

Na poli s' mejazham mejnike pre-
 gledati, pfhenizo, aku mrafs, inu
 vreme perpusti, fejati, v' nikaterih
 krajeh dobru rata. Tef hke fevnate ni-
 ve spraf hit, de jih mres prevsame,
 inu Spomlad se raifhipuste povlezhi,
 vinske terte polagat, zheshe nisfo
 poloshene. Simski Petershel fejati.
 Divjake sa pevzat, 2. al 3. dni pred
 al po novem Meszi faditi.

Govejo

Govejo shivino 4. tedne pred, inu 4. tedne po Boshizhu dobru ahtat; nikatere kokuf hi, zhe ne v'fseh na gor-kim kraju, kir en malu dima pride, dershati, poprej bodo nefle.

Zhebelle pred mrasam obvarvat. Is dimnikov, inu istaineh faje obtergat, steuzhet, inu okoli stareh, al mladeh dervefs obfuti.

V' tem Mezzi sazhné merslu per-hajat, inu ta zhlovek se s' kus pot nezhisti, toku ni nuznu se kopat, spishe take v' semi, katere grejejo, tvoj shvot moref h s' delam, al s' hojo trudit, inu en dober glash vina piti.

GRUDNA OPRAVILA.

Na poli vodo is niv spufhat, deshevno vodo pa zhes travnike pustiti tezhi. Gnoj na nivi na en kup s' vositi. Kamne pobirat na nivah. Gnoji pa gori vositi.

Lushni

Lushni pepel okoli drevja dajati, tem mlademu teletu mesik vsigni, inu aku se bele koreninize najdejo, lete s' oistreme kleščami odshipli, s' stolzhenim zhešnam, s' flano vodo, inu jeseham smeshane ta bolézhi kraj isperi, s' medam pomashi, 3. al 4. dni sapored sjutrej, inu svežher. Aku pitani preshízhi nozhejo radi jesti, ovsa na pezhi polufhi, inu ga jem sobati dei. Svinam, aku so ikrove pa sa en fhuvs pulfra dei, s' katerim strelajo. Zhebelle dobru permaf hiti, de v' snegi ven nelete.

Kir v' tem Meszi je bil Kristus rojen, en dober Kristian, kateri sheli, v' nebesa pridti, ima sa to veliko gnado Boga smiram hvaliti, de ga bo v' nebesah smiram molil.

Skus zelu letu ima ta zhlovek v' tem Meszi nar mejn kervi, satorej se nefmeshilo pufhat pustiti bres velke file. Gorke spishe guirzane jesti, inu en glash vina piti, tudi shvots' do-
brim

brim oblazhílam, inu gorko hísho
gréti, slasti perse, inu glavo.

Desh poméni.

Kader se sid potí, kader faje fame
od tebe is dimnika doli padajo, ka-
der zhervizhi is semle ven lęsejo,
aku Sonze al Mefsez je teman, al
meglan, kader Sonze prev perpeka,
inu muhe pikajo, bovhe jedo, ribe
per verhi vode plavajo, kader se
mazhke lishejo, kader divie gofsi,
al sherjavi v' lętainu se motijo, inu
visoku inu tihu letijo, kader zhebel-
le notó is painjov letęti; kader se ra-
ze al druge povodne tize koplejo, ko-
kufhi pa v' prahu, kader jastrob vi-
foku lęta, al na poli vsęde, kader
shabe sutrej, drevne pa na vezher
vekajo, kader glastovze nísku per
tleh, ai na vodi letajo, kader pete-
len prezej na vezher po Sonzhnim
sahodam poje, kader pes travo je,
inu prezej koslá, kader štare bole-
zhine bel bolijo, kader v' Firtelzs
Mefza

Mefza fo spize temne, kader se megle hribov dershijo, al zhe se gori v' sigujejo, kader se sol taja, inu raki na travo lęsejo.

Pijavke v' glash deni, vsaki dan jim frishno vodo dej, s'eno ruto savęshi, fo nar bols hi Mercurius, inu bodo vodo skalile, inu dvakrat 24. ur desh naprej ofnanile.

Vetrove pomęni.

Kader Sonze erdezhe gori grede, Mefsez erdezh fhain ima; kaderpaki v' luftu predejo. Kader svejsde se goštu otrinajo, kader pefsi se prevezh zhes na vado po travi valajo.

Lępu Vreme pomęni.

Kader Sonze na vezher s' erdezhem fhainam doligrede, inu sjutrej zhiftu goripride. Kader je Mefsez zhift, bel. Kader megle na semlo padaja. Kader na Firmamentu rimfka zhefta

je zhista, inu polna maleh Svejsd. Kader s herjavi v'lepi ordengi, inu smiram glih letijo. Kader Mefsez al mlad, al star 3. dni pred, al potler lep, zhift, bres megle, inu oblakov sveti, bo lepu inu zhistu vreme. Kader oblake veter od sahoda proti vezherjovim sahodam shene, pride rada suf ha. Kader na vezher po sonzhnim sahodam veliku majhnih mis hiz vkupej leta.

Rodovitnu Letu pomeni.

Kader vsi 4. Tali fkus Ketu svoi pravi zait obdershijó. Kader sneg shitu v' pravem zaitu pokrje, inu le od. Sonza bode restajan, de lohku semla to snesheno vodo popije. Aku mandelnovu dervu ima vezh zvitja, koker perja, zhe pa je vezh perja, pa ne rodovitnu letu pomeni.

Nerodovitnu Letu pomeni

Zhe ti 4. Tali tega leta svojiga praviga zaita ne obdershijó, koker imajo
biti,

biti, namerzh suha sima, mokru, inu vetrovnu polëtu, inu velke megle naprej, kader se kometi s' dougeim repam pustijo vidit, kader se veliku podgan, mishy, krot, shab, vesh, molov, kebrov, kobilz, inu druge take shivadi pustijo viditi.

Ti stari so tudi merkali, kaj sa enu vreme je po novim Mefzi ta 4. ura teda 5. dneva, toku je vezhtal zel Mefez. Kader Mefez gori jemle, inu ta gorna spiza je bøl temna, koker ta spodna, al ta bøl temna, koker ta gorna, alzhe je po fredy shenza, toku bode pruti pervimu, inu sadnimu Firtelzu, al pa polnimo Mefzu deshvali. Pa se tudi vezhi tal toku sgodí, per teh 4. taleh tega leta zhe spomlad je ta prvi tal moker, bode ta drugi suh; al pa zhe je ta prvi tal suh, bode ta drugi moker, toku tudi snash od tih drugih 3. talov, od Poleta, Jelsen, inu Sime foditi. Aku je Poletu sila mokru, bode malu mlade domazhe, inu povodne,

ne, shivadi, koker raz, etc. inu zhe-
 belle bodo flabe. Aku je Jepsen le-
 pa, inu gorka, bode sa naprej shitu
 ratalu, aku pa je slu mozhirna, bo-
 de pa shita malu. Aku tize so v' Svi-
 zhanu debelle, pomeni veliku snegá.
 Kader shabne jaize spomlad globoku
 v' vodi leshijo, pomeni, de poletu
 bode fuhu, inu gorku, zhe pa ti le-
 snijo v' mejhini vodi per kraju toku
 bode mozhirnu poletu. Aku v' Pro-
 senzu ni semla s' snegam pokrita, inu
 ni smersla, inu juh mozhnu piha, to-
 ku vstanejo bolesni. Kader sa zaita
 listje doli pada, pomeni per shivini
 bolesni. Kader grabzi prezh beshijo,
 inu Jepsen fiole, inu roshe zhes na-
 vado zvedo, bolesni med ludmi po-
 meni. Veliku starih, pametnih hme-
 tov pravijo, de, zhe ternule, inu
 zhesmine so polne, bode sa naprej
 merslu letu.

PERLOSHENJE

H' VEZHNI PRATIKI.

Gvishni, nuzni Mitelni pred Kugo
se varvati.

1. Stolzi eno fuho kroto h' prahu, tonofsi na vrati v' eni shidani ruti. Al
2. Pufi si v' Oppoteki narediti en lezat, kateri bode po uki Dohtarja HELMONTUS narjen, inu nofsi ga na vrati;
3. MIZALDUS pravi: kateri to selfhe Sobnik na vrati nofsi, je od kuge obvarvan.
4. Monocensis ANONYMUS pravi: kateri eno kroto, ali kazhji kamen na vrati nofsi, temu nebode kuga toku hitru skoduvala; tudi enga paika

ka fuhiga h' prahu stolzhenga na vrati nosi, obvaruje pred kugo.

Ob zaiti te Kuge ufta varvati.

D. HERRENNICUS pravi: usemi enkofez dobre Rebarbare v' ufta, al enkofez Pestilenzwurzel, al ~~W~~antwurzel, al Pimpinels al Tormentilwurzel, al beliga kadilla, inu nikoli nepoid, is hishe, al h'bolniku is tef h shelodzam.

Ob zaiti te kuge nosnize, ozhi, ufhesa, fenez, inu shile varvati.

Dohtar MINDERER pravi c. 4. kader je luftgiften, inu nevarnost te kuge, toku sjutrej smi tvoj obras, ufta, ufhesa s' dobrim vinski jefiham; D. Ezechiel PAUSHNER pravi: usemi en malu Gachel al Schofgårbenblüthe, inu en malu besgoveh stolzheneh jagot s' jefeham smozhene v' eno lepo ruto, inu to vohej,

vohej, tudi postrihej te imenuvane tale is jeseham, v' katerim je virant biu, je prov dobru.

Kar se vsaki dan more notervseti obzaiti te kuge po perloshnosti, inu premoshenju.

1. Rec. 1. Quintelz dujiga zhesna h' prahu stolzhenga, inu v' eni vinski shupi, al na jefihi noter useti, je prov imenitni mitel sa kugo. Al
2. En zhesnou strok na teshe poshreti, al v' ustah svezhit je prov dobru.
3. Frishno Weinrutezo, to je: virant, zhesen, shelot, inu pimpinel v' dobrim jefihi pazanu, inu na teshe en malu noter useti, ta mitel je MITHRIADES v' svojim testamenti koher nar ta imenitnishi shaz sapustov.

HYPOCRATES pravi: oh zeitite kuge suplenovzvet je prov nuzen.

NB. Use-

NB. Usemi vsaki teden enkrat, al dvakrat Pilullos Ruffi, al Pilullos Aloes, kateri so v' Apotekah snani.

Koku se more ob zaiti te kuge per spishi, inu pijazhi dershati.

1. Vsi Dohtarji pravijo, de se more s' pametjo, inu ne nesmasnu jesti, inu piti; tudi h'tem kuhanim spisham spinazo, kifelzo, zykorio, lug, janesh, peterfil, saibel pa se more opustiti, koker KIRCHERUS sprizhuje.

2. Gmein boshni ludje snajo v' svojeh spishah zhesen kuhat, kateri giftu superstoji. Zhebula nimash nuzat. Ta navadna pijazha sa premoshne, je en dobru staru pretozhenu, is pomaranzhnem, lemonovem, al zitronovem olupkam vinu piti, pelinovu vinu, al pelinov vol. Sa te boshne vodo, katera je prekuhana, al de je ena

fhnita opezheniga kruha, al vogle
noter ogafenu blo, piti.

3. Ob zhafu te kuge je nefravu jesti
ofolene ribe, smerdlivu mefu, inu
vse od sverjazine, shivinsku mef-
fu, speh, sad, dine, kumare, al
murke, zhebou, star gniv ser, shai-
bel, terdu vinu, shganu vinu, me-
diza, inu jabuzhnekov, al hrushov
mosht. Gobe, nei bodo kar sa-
ene ozhejo fo vselej f kodlive. Pra-
vi KIRCHERUS *Sect. 2da. cap. 2.*

Koku se ima ta goveja shivina ob
zhafsi te kuge dershati, dokler
je she srava.

Stala ima ufaki dan nar to mein tri-
krat prov pokajena biti, is fuhemi
besgovemi vejami, inu allant ko-
renino.

Recep. Usemi en polzh prov mozh-
niga vinskiga shgaina, inu usemi
lete korenine, namerzh Pimpenel,
no-

noter, angelica, maister, baltrian, enzian, appis, bel düptam, tormen- till, zittwar, calam, arromat, h' prahu stovzhenu, usakiga en loth, pusti na pezhi, al na sonzi toku dougu, de prov svetlu erdezhe rata; po tem dei shivini 30. kapelz noter, tudi speri gobez is tem vezh- krat, toku bode uselei dobru.

Kader pa ta shivina je shę s' kugo obdana, inu ima shę kakshne bun- ke, imash prezej pod jesikam pu- shati, inu te mitelne nuzat.

1. Ta srava more od te bolne pre- zej odlozhena biti, kolker je mo- gozhe.
2. Blatu se more prezej is ftalle ski- dati, inu delezh prez h shishgati.
3. Recep. Usemi te korenine, pe- stilenz, pimpenell, allant, kiselzno usake dva lotha. Mastix, kadila, inu mire, usakiga en quintelz,

vse to stovzi h' prov drobnimu prahu, inu skuhei na hudim vinskem jefehu, smej hei is dobro klajo, al uli ti shivini noter, koker en trankelz, toku bode is Boshjo pomozhjo srava postala.

Vse forte nuzni mitteln.

Kader en tele fhiso dobi, toku belle krede med mleku nastergej, inu is enim rogam ga sal; Armenish Bolus je tudi dober.

Kateri ozhe krave frave imeti, naberi Levisticum, ali Liebstökel, deni v' vodo, inu dej zalu piti, je prov dobru.

Raze hitru spitat, podvesni jo pod en lonz, na en temni kraj, dei ji dosti shita, inu vode, de is glavo lohku dofeshe, bode v' 14. dneih prov debela.

Nobene kokufhi nepusti valiti, katira ni poltreki letu stara, inu tudi nikar prevezh nesutrej.

Stern-

Sternfhe podorji, kader Mefez do-
li jemle, toku gnoji, zhe pa Me-
fez gori jemle, negnije, inu tudi
negnoji. Te neverjetne bode fku-
fhaine previshalu.

De shitu molavu nerata.

Ga dobru ozhinit, zhes eno pet ni-
koli vfoku naluti, de se prov po-
fufhi, toku vfake ftirnaift dni na
vishi kupei spraviti, al dej ahten-
go, de se na kupi nefigreje, is
tega mol pride. Podenze, al ester-
leh is vodo, v' kateri je vitriol
smefhan, is enem penselzam smo-
zhiti. Kader shitu premetujesh
vfelej vevenzo is zhesnam dobru
namafhi. Frifhne hmelove vejize
okoli v' shiti potekniti, al les,
kateri je fkus ftrelo, od enga der-
vefa odbit, besgove, inu leshen-
kove fhibize noter potikniti; per
vrozhini sapertu, ponozhi odper-
tu dershati: vse vkupej useti, po-
maga gvishuu.

Dihurje pregnati.

Ti so per shivadi škodlivi, inu snajo, kir se navadio, eno nozh, vse kuretne pomoriti. Kader samirkash, kei se gori dershijo, trefsi ferp, ali koso, toku se na ta glafs bodo pustili vidit, inu toku jih snash postrellat. Skufsi, sej te nizm nekoshta.

Mittelni, de Svine nésbolijo.

Nabodi eno kroto, pufti jo zerknit, inu po tem obefsi ja no strop v' Svinsko stallo, vlezhe vefs gift nase.

Pitanem Svinam, de nebodo iskrafte, al pa zhe fo shę; dej tem pitanem Svinam vsaki dan v'koriti eno pęst lęzhe, al grashzhe, al konopel de posoblejo.

Aku poletu med Svinam bolesen uftane, de sazhno zerkat; toku dej

dej vfaki pu quintelza h' prahu stov-
zhenga shvepla, inu tolkajn niesko-
renine noter.

P E R D A V K

H' VEZHNI PRATIKI.

Koku se ena od detele, al druge
trihne kerme napihnenaa go-
vedina vęnta?

Leto se sgodi skus enu vbodenje
v' pravi kraj, pod rebre, s' enim
nosham; koker se vse na dalej skus
lete vprashanjo bo saftopilo.

a) Koku je nosh vshafan?

Odgovor. Klina tiga nosha je eno
dobro ped dolga, eniga majhinga
persta shiroka, dobru obrushena, inu
shpizhafta, sa to napihnenoo *veliko*
shivino, sa to *majnschi* pak je sa
en zheterti del krajshi.

Helze

Helze al grif te kline pak je is roga, okoli 5. zol dolg, inu okrogel proti klini, sizer pak sna v'le biti, koker eden ozhe, le de je nosh prov fhpizhaft, inu prov ojster, de bo per vbodenji kmalu noter fhinil.

* Nekateri pravijo, de en na dva platí reseózhi nosh je bol'hi, kir loshej notri fhine.

Nekateri okrog kline en gori inu doli-gredeózh pleh imajo, kateri se fkus en fhrauf sdej nisne, sdej vikfhe perfhraufa, de se vbodenje al globokejs hi, al plitvifhi sturiti sna; na ta pleh se ena roka poloshí, s'to drugo pak nosh hiru notri potifne,

b) Kje, inu na kaj sa enim d'eli tega trupla per shivini se s'nosham vbode? med kaj sa enimi rebri? na kaj sa eni strani?

Odgovor: Na levi roki v' mezhi al lakotenzi eno v' preg roko od led-

ledvizhe naprei, inu eno v' preg roko od herbtá doli v' napihnen trebuh, kir je nar ból napet: al fhe saftop-nišhi: se vsameta dva lefsá, vsaki 4. zolle; enu od teh se poloshí na levo ledvizo, sgor lakotenze, naprej proti sprednimu truplu, to drugu pak od nedra al konza tiga herbtá, glih na sdol; kjer tedej te dva lefsa, en glih ogel sture, inu vkup sadeneta, na konzu obeh, al na ogli tiga ravniga kota se s'nosham napihneni shivini od sgor doli v' trebuh, eno možno ped globoku notri vbode, de tudi od roga tega nosha fkus kosho sraven notri gre, kateri nosh se notri pufti, okoli verti, dokler puh vun-sdiha, kateru en firtelz, al pol ure terpí. Se more pak prov dobru samerkat, de se ne mreshiza, ne ledovje sadne, inu de se med rebra ne vbode. Ta krai, kir na sgorej popifano visho se fkus kotovni ogel v' trebuh vbode, se imenuje kapa od trebuha, katéra je od mreshize zelu frej.

* Nosh

* Nosh se nesme, okrog inu okrog verteti, ampak le toku, koku tezhí, sem ter kje, sdej gori, sdej doli, viti, al obrazhuvati.

Nosh se tedej lohka toku nastavi, de ojtrost proti rebram naprej, al proti ledjam stoji.

Nekateri po vbodenji, nosh vun-s' vlezhejo, inu en rorzhek is kostí notri vtaknejo, kateri pak v' deli, kateri svuna ostane, eno gerzhizo imá, de ne more v' trebuš notri fhiniti.

Drugi eno beko s' dvema roglama v' reshejo, inu en rogel v' trebuš vtaknejo, ta drugi pak vun ostane, inu toku gledajo 2 — 3 ure, dokler vsa sapa vun s'puhti.

c) Koku globoku se vbode?

Odgovor: Per enim srafhenim bravu, al shivini eno dobro ped, per

per mlajših pak eno flabo, pol
ped globoku.

d) Koku fe nosh dershi, de du-
shki vun gredo? inu koku dolgu
fe nosh tizhasti pusti?

Odgovor: Nosh se od sgor doli.
na ravnim al v' glih linji v' trebuh
ferzhnu, inu vrozhnu notri pahne,
inu fe, koker je sgorej b) rezhenu,
notri pusti, inu obrazha.

e) Koku fe lukna sazeli, inu sa ze-
lenje s'shivino okrog hodi?

Odgovor: Lukna fe s' droshmi od
vina omozhi, inu toku fzeli: al fe
s'seleno wagenšmier pomashe, de
fe nafnaga nafaj dershi, inu rana po-
zhafsu sazeli. Ta vbodena shivina
pak sna po 24 urah spet koker po-
prej nuzana al vpreshena biti.

* V' treh, al dveh dneh fe shivini
ne ime frishna kerma dati, am-
pak

pak otava, senó, nekaj otrofe-
niga ovfa, al namozheniga ovfa,
al od vsakiga ne veliku.

Bolfhi je tudi, shivíno s' dęlam
pod 2 dvema nepragniti.

f) Al fe noter v' trebuh, al she-
lodez vfone.

Odgovor: Se le v' trebuh, inu ne
v' shelodez notri vbode.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJI (17U) (17UNICA)

00000463150

